

УДК 71.11

О. С. Боборикін,
викладач кафедри проектування, НАОМА

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАБЕРЕЖНИХ (НА ПРИКЛАДІ М. КИЄВА)

Анотація: у статті розглядаються тенденції розвитку набережних в м. Києві, що дозволяє встановити принципи формування набережних як наслідок освоєння прирічкової території.

Ключові слова: набережні вулиці, містобудівна структура, тенденції розвитку набережних.

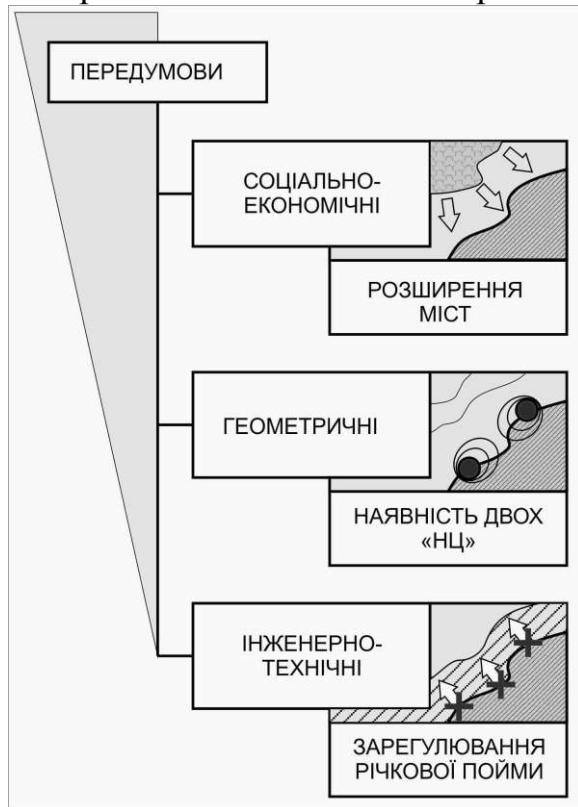
Аналіз історичних передумов дозволив встановити, що формування набережної, як наслідок освоєння прирічкової території має три умови: по-перше розширення міста до акваторії, по-друге зарегульованість пойми, по-третє лінійний береговий зв'язок між набережними центрами [1].

Соціально-економічні фактори зумовлювали історичну появу міста на березі водойми. Якщо місто в силу різних причин знаходилось опосередковано від води, то забудова тяжіла до берега, поширювалася вздовж нього, а згодом на протилежний берег. Якщо забудова міста виходить до берега ріки будь-яким елементом, таким як порт, споруда, вулиця, міст, переправа тощо, то виникає прибережний вузол міського тяжіння, в подальшому набережний центр (НЦ), що зумовлює розвиток оточуючої території. При появі другого набережного центру виникає взаємне тяжіння між ними — таким чином лінійний береговий зв'язок між НЦ передумовлює появу набережної, що визначає її як таку, що має геометричні властивості. Однак виникнення повноцінних набережних неможливо без стабілізації русла ріки. Зарегульована пойма ріки в повній мірі сприяє оздобленню берегової кромки, що призводить до будівництва повноцінних набережних. Таким чином виникнення набережних передумовлюється також групою інженерно-технічних факторів (Рис. 1).

Поняття набережної припускає влаштування вулиці вздовж ріки чи іншого великого водоймища, де вона трактується як елемент дорожньої інфраструктури і являє собою об'ємно-планувальний комплекс біля водойми, що займає значну міську територію, яка безпосередньо пов'язана з міською забудовою і акваторією [2].

В сучасній зарубіжній містобудівній практиці існує безліч прикладів вдалого архітектурного вирішення набережних в умовах прирічкового міста. Але впровадження в життя існуючого досвіду в формуванні міських просторів

можливо з оглядом на історичну специфіку кожної прибережної території, враховуючи причини виникнення набережних міста.

Рис.1. Передумови формування набережних вулиць

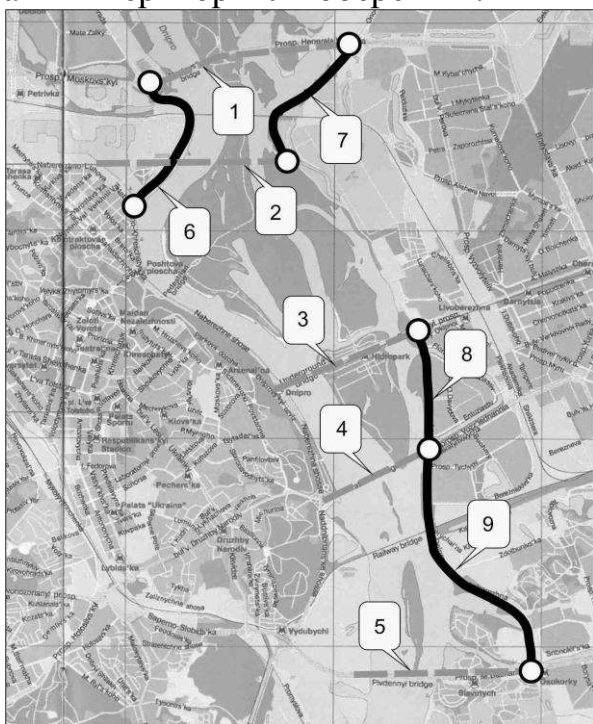
Набережні мають велику питому вагу в загальній системі озеленення міста. Вони істотно видозмінюють міське середовище, посилюють фактор природи в місті, знижують забрудненість його атмосфери, урізноманітнюють дозвілля населення. Сучасний досвід будівництва набережних у м. Київ містить більше двох десятків прикладів, більша частина яких розташована на лівому березі р. Дніпро і має приклади оптимального архітектурно-розпланувального вирішення. Розглянемо взаємозв'язок вищенаведених передумов, що впливають на формування набережних у м. Київ.

Повоєнне освоєння київського лівобережжя призвело до освоєння набережних територій, що стало можливим завдяки будівництву мостів ім. Є. О. Патона (зведений 1953 р.) й «Метро» (зведений 1965 р.) та впровадження технології наміву ґрунту. Територія під забудову зразкового для 1960-х років житлового масиву Русанівка була наміта піском на висоту 3-5 м до незатоплюваних відміток. Від лівого берега острів був відокремлений штучним проточним обвідним каналом довжиною 2,7 км, глибиною 3-4 м і 40 м шириною. Через канал були зведені три автомобільні та два пішохідні мости. Житловий масив-острів оточений набережною (вул. Ентузіастів) вздовж

обвідного каналу та Русанівською набережною, що через паркову зону виходить до Русанівської протоки.

Архітектурно-розпланувальне рішення Русанівської набережної враховує багатоповерхову щільну структуру забудови, яка підкреслює активний рух уздовж берега. Це досягається ритмічною посадкою високих дерев вздовж вулиці через те доповнюється парковою зоною. Аналіз генплану дозволяє зробити висновок, що Русанівська набережна виникла в місті лінійного зв'язку між лівобережними береговими вузлами (НЦ), які утворені за допомогою виходу мостів на лівий берег (Рис. 2). Планувальне вирішення наступної набережної на північному лівобережжі Києва також підтверджується виникненням нового берегового вузла — побудовою Південного моста у 1992 р.

Таким чином, завдяки технологічним можливостям гідронамиву та будівництву мостів через р. Дніпро місто отримує можливість розвитку заплавної території лівобережжя.

Рис 2. Принцип зв'язку між береговими вузлами (НЦ) на прикладі сучасних набережних м. Києва.

1-Московський міст; 2-Подільсько-Воскресенський міст; 3-Міст Метро; 4-Міст ім. Є. О. Патона; 5- Південний міст; 6-Набережно-Рибальська Дорога; 7-Воскресенська набережна; 8-Русанівська набережна; 9-Дніпровська набережна.

Траса Подільського мостового переходу була позначена на всіх генеральних планах Києва останніх сорока років, а у чинному генеральному плані розвитку Києва до 2020 р. передбачена побудова цього мосту. Початок

його будівництва у 1993 р. сприяв початку формування Воскресенської набережної в місці його виходу на лівий берег (НЦ) як набережної комунікації з Московським мостом. На протилежному правому березі була сформована комунікаційна Набережно-Рибальська Дорога, що побудована у 2005–2006 рр.

В останні роки в міжнародній практиці розвитку містобудівного утворення існує тенденція відмови від автомобільного транспорту на користь велотранспорту та пішохідного руху — у багатьох містах світу витрачаються кошти на те, щоб демонтувати автотраси та обладнати вільні пішохідні зони уздовж річок та інших водойм. Аналіз Оболонської набережної, збудованої в середині 1970-х рр. вздовж берегової лінії на східному боці житлового масиву Оболонь, виявив відповідне до новітньої тенденції архітектурно-розпланувальне рішення, що містить поліфункціональну інфраструктуру навколо вулиці, має пішохідну зону, передбачає відсутність автотранспорту та проїзд для вело транспорту, що створює необхідні умови для відпочинку біля води. Оболонська набережна упорядкована у середині 2000-х років і є однією із перших пішохідних магістралей в м. Києві.

Список літератури

1. Боборикін О. С. Передумови виникнення набережних (на прикладі м.Києва) / Боборикін О. С. // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. — Київ : КНУБА, 2013. — Вип. 32.
2. Вергунов, А. П. Ландшафтное проектирование: Учеб. Пособие / А. П. Вергунов — М.: Высшая школа, 1991.
3. Денисов М.Ф. Набережные / М. Ф. Денисов — М.: Стройиздат, 1982.
4. Сидорова В. В. Развитие современных приморских набережных / В. В. Сидорова, О. В. Сокол // Строительство и техногенная безопасность. Сб. науч. трудов. — Симферополь : НАПКС, 2011. — Вип. 38.

Анотация

В статье рассматриваются тенденции развития набережных в Киеве, что позволяет установить принципы формирования набережных как следствия освоения приречной территории.

Ключевые слова: набережные улицы, градостроительная структура, тенденции развития набережных.

Abstract

The article reviews trends in the development of embankments in Kiev, which allows to establish the principles of formation of embankments as a consequence of the development of the riverine areas

Keywords: Embankments street, urban structure, trends of embankments.